FLORENTIN SMARANDACHE

PARADOKSISTIČKI DVOSTIHOVI

Lumina

Florentin Smarandake (rođen 1954) profesor je na Univerzitetu Novi Meksiko (SAD). Objavio je 45 knjiga iz oblasti matematike, filozofije i književnosti (pesme, kratka proza, roman, pozorište, eseji i prevodi) na rumunskom, francuskom i engleskom jeziku.

U književnosti je osamdesetih godina utemeljio avangardni pokret nazvan paradoksizam koji ima mnogo pobornika u svetu. Zasnovan je na ekscesivnom korišćenju antagonističkih postupaka u umetnosti i književnosti, na zanimljivoj povezanosti matematike, filozofije i književnosti. Uveo je poeme sa fiksnom formom: <paradoksistički dvostih>, <tautološki dvostih> i <dualni dvostih> inspirisani matematičkom logikom.

Ostvario je književne eksperimente u pozorišnim tekstovima.

Sarađuje u više od 50 naučnih i stotinak književnih časopisa u celom svetu.

U matematici postoji nekoliko pojmova (Funkcije, Sekvence, Konstante i Paradoksi) nazvanih „Smarandache", a uvršteni su u američke enciklopedije.

U filozofiji je uneo <neutrofiju>, generalizaciju Hegelove dijalektike koja je osnova njegovih matematičkih istraživanja, poput <neutrofističkih logika>, <neutrofistička verovatnoća>, <neutrofistička statistika>.

Sa takvim performansama Florentin Smarandake je sredinom devedesetih i nas otkrio posredstvom časopisa „Lumina", uvidevši da se nalazimo i pod pečatom novog književnog pravca.

Možemo biti ponosni što estetika paradoksizma izvire iz dela vrhunskih rumunskih i srpskih pesnika pa se odatle rasprostrla i ka ostalim evropskim književnostima.

Autor je pronikao u suštinu i utemeljio pokret pa je takva pesnička prepredenost vidljiva i kod mlađih generacija.

U svojoj neuhvatljivosti Florentin Smarandake sada lirski kaligrafiše novu unikatnu pesničku formu u vidu *Paradoksističkih dvostihova* koji se premijerno objavljuju i na srpskom jeziku.

Biće paradoksalno ako će vas nakon prvobitnog zapleta ovi stihovi zaintrigirati, te i vi budete kreativni!

JOAN BABA

Kolekcija Lumina 2000

FLORENTIN SMARANDAKE

PARADOKSISTIČKI DVOSTIHOVI

Vizuelni identitet: BINIS

Ilustracije iz Dokumentarnog Fonda „Lumina"

Crtež na koricama:
Aleksandar Baba-Vulić

Fotoportret autora:
Prof. Teodor Ramiancu

Ilustracije: Silvija Mandreš-Ćinić

© *Kolekcija* **Lumina**

Edicija ***P***
Br. 2, 2000
YU ISSN - 0350 - 4147

FLORENTIN SMARANDAKE

PARADOKSISTIČKI DVOSTIHOVI

Izbor i prevod sa rumunskog jezika
Joan Baba

Kolekcija Lumina 2000

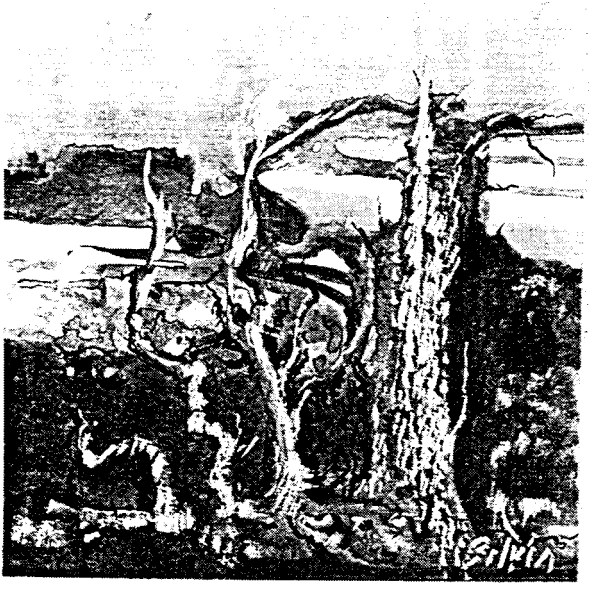
Silvia

REČ UNAPRED I UNAZAD
– Četvrti *Manifest Paradoksizma* –

Teorija Paradoksističkog Dvostiha

PARADOKSISTIČKI DVOSTIH je sačinjen od dva suprotstavljena stiha koji se sjedinjuju u celinu, definišući (ili čineći vezu) sa naslovom

Po pravilu, drugi stih negira prvi sadržavajući pojam (sintagmu), suprotnu ideju (antinomsku, antagonističku)

Stvaranje Dvostiha:

- uzmite rečnik književnih izraza, poslovice, izreke, aforizme, maksime znamenitih ljudi ili dosetke i protivrečite ih do mile volje!

- ili rečnik antonima i rečnik sinonima, pa pravite egzibicije po pojmovima (sintagmama) protivrečnim izrazima, homogenizujući heterogene elemente; birajte odgovarajuće naslove i uđite u paradoksizam.

Škola književnog paradoksizma koja se razvila osamdesetih godina nastavlja se ovakvim dvo-stihovima zatvorenim u *novu lirsku formulu*, tačnu ali i otvorenu za ono što je bitno.

Za ovakve poeme, mogu se elaborirati matematički algoritmi, mogu se uneti u kompjuter: ali je poželjna pisaća mašina sa... dušom!

Karakteristike:

Ceo paradoksistički dvostih treba da bude kao parabola, hiperbola, unitarna geografska elipsa na granici između umetnosti, filozofije, rebusa i matematike - kompementaran - i da sadrži:

- antiteze, antinome, antifraze, parafraze, suprotstavljene metafore, polarizaciju
- paradokse na nivou semantičkog: ideatičkog, socijalnog, političkog, teološkog, lingvističkog, psihološkog, filozofskog ili čak naučnog: upravo ovakav paradoks daje slast celini i otuda lepota pisanja, ukus male matafore koja leprša na zatreptalim krilima
- pseudo-paradoksi, ponegde
- smešan karakter u odnosu na zastareli akademizam i oronuli tradicionalizam
- kalkiranje (spajanje) - oksimološka spajanja u nizu, žargona, lingvističkih izraza, šablona, arhetipova, šema, klasičnih matrica
- pronalaženje (i ugradnja) formula i anti-formula stvaralaštva

- protiv-pesme
- antitetski epigramski stil
- parodiranje izraza, poslovica, aforizama, dosetki, maksima, jezičkih okvira (drvenih i ne samo), gramatičkih struktura, frazeologija kroz:
  • obrnuti smisao od 45 do 90 stepeni
  • u protivsmisao, dvosmisleno (od 180 stepeni)
  • vlastita figurativna interpretacija, i obratno (strasne ili revnosne suprotnosti)
- parafraziranje radi osvežavanja zamrlih šablona
- ili metaforizovani nosens, preterani, paraboliozovani (povećana smanjenost, kao kroz mikroskop, ulazeći u beskraj malih svetova)
- idiosinkrazija na kontradikcijama, razmimoilaženja, deformacije, izopačenosti, (pro)tumačenja, mistifikacije, poetska i antipoetska preterivanja
- tekst, paratekst, anti-tekst, inter-tekst sa paradoksističkim savijanjima/skretanjima (podjezičkim, nadjezičkim i metajezičkim)
- inspirisane folklorom: šale, vicevi, dosetke
- ili žongliran na dvosmislenim homonimima (više značenja)

- neki paradoksi su postali zajednička mesta, metafore, postali su tradicija pošto su u vreme nastanka bili dočekivani protivljenjem ili su bili odbijeni;

to je sudbina bilo kojeg paradoksa!

Paradoksistički dvostihovi da budu:

- šematski
- poput nekih naobrazbi
- suština filozofskih misli
- treptaj imaginacije
- duhovne reči, vredne spomena, koje će da ti podmažu dušu
- sa ekonomijom reči, *non multa, sed multum*: maksimalizujući minimalno, minimalizujući maksimalno -

sada, kada svet manje čita, neophodno je pisati sažeto

- razgranati u topiku, nacionalnim sferama, kao poetske paradoksističke jednačine
- stvari imenovati svojim imenom (ako sečemo nožem hirurške lirike)
- stihovi da proklizavaju prilikom čitanja
- najmanje jedan unutrašnji ritam (čak i rimovani) za jedan delić harmonije (u prividnoj neharmoniji)
- metrička struktura dvaju stihova da bude slučajno raspoređena

- sintagme treba da imaju posebnu slast
- obrati pažnju da presek poeme u dva dela bude šaljiv i lepršav u vremenu i protiv-vremenu, cezura i anti-cezura
- imajući naslov, pesma je zaokružena
- naslov, kratak i sveobuhvatan, da sadrži ključ poetskog korpusa
- neka vrsta lirske enigmatske definicije: zasnovana na antitezi, koristeći dvostih koji uslovljava naslov
- paradoksistički dvostih ne treba tumačiti kao jednostvani kalambur, već dublje do srži shvatanje neshvatljivog
- ponekad čak i neshvatljivo shvatlljivog [jednostavne impresije, nakon površnog čitnja, da temeljito ovladamo materijom]
- poput organskog elektricizma.

Ova knjiga ne može se prevesti, već može da se a d a p t i r a na kliše drugih jezika.

Istorijske konsiderente, razmatranja, obziri, razlozi, uvažavanja

Nisam izmislio paradoksizam već sam ga pronašao. On je postojao pre... paradoksista.

Narodna mudrost ali i deo obrazovnog stvaralaštva, udešava se perfektno po matrici kla-

sičnog paradoksizma: u tom smislu evo nekoliko primera:

- počev od antičkih Grka, Platon (koji stavlja Protagoriasu u usta):

Ceo svet / Uči ceo svet;

- ili romanski preci:

Festina / Lente (Požuri / Polako);

- nastavljajući sa starim rumunskim aforizmima:

Sedi krivo / I misli pravo
[K. Negruci, 1840.]

- kako je Volter rekao ?

Zakoni u umetnosti su pravljeni /
Da bi bili narušeni,

I onda?!

- Bodler sa „Les fleures du mal";
- Eminesku o devici:

Skoro neće / Skoro hoće;

- do Karađalea sa njegovim:

Čist / Prljav;

- Argezija:

Jedno govorimo / Drugo pušimo
(primećujete prividnu aluziju);

- politički paradoks:

na primer

Koliko jedni žele da unište Maršala
Antoneskua,

Toliko ga oni iz suprotnog tabora više dižu
u zvezde

kao na vagi: kada jedna plitica ide nadole, dođe ti da na drugu staviš nešto za izjednačavanje; to je psihološka stvar, kao na utakmici kada navijamo za slabiji tim (+ i – treba da stoje u ravnoteži):

tako da ćemo reći da je

„Jon Antonesku pao / Uzdižući se"

- dakle, želeći da ga unište, nisu uradili ništa drugo nego su ga doveli u svest najšire publike:

to je *Obrnuti efekat* koji deluje sa *Zakonom Ravnoteže*;

i obrnuto: preterane ovacije vode suprotnim reakcijama: uživajući naklonost jednog režima

„Pesnik Mihaj Beniuk je uzdižući se /
Propao";

Humanost (pozitivna ili negativna) ne postoji:

- o birokratiji iz staljinističkog perioda:

Dvojica sa motikom. / trojica sa kartom;

- ironija Grigore Mojsila:

JON BARBU
Jeste najveći matematičar / među pesnicima,
I najveći pesnik / među matematičarima!

(što se nažalost primenjuje i na meni?);

- kao i Alberto Kaeiro, alias Fernando Pesoa:

Jedini tajnoviti smisao u stvarima
Jeste taj da nemaju nikakav tajni smisao;

- i u našem vremenu, jedan od socijalnih paradoksa:

„The Power / Of the Powerless"
[Vlast onih / bez vlasti],

esej Valcava Havela koji je od disidenta (bez vlasti) stigao do predsednika (sa najviše vlasti) u bivšoj Čehoslovačkoj, podareći demokratiju svojoj zemlji, ali i njeno raspadanje;

- Oktavijan Peler u „Flakara":

SPECIJALIZACIJA znači
Da znaš što više / o onome iz najmanjeg,
Dok ne stigneš da znaš sve / o ničemu!

- ekonomski paradoks:

Zemlje koje proizvode mnogo /
što ne troše,

i

Troše previše / od onoga što ne proizvode
[Rodžer Gerdi, 1997];

- „Čuda" iz Karakala:

a) Zatvor / u Ulici Slobode!
b) Groblje / u Ulici Vaskrsenja!
c) Ukradeno / od Policije!
d) Zapalilo se / Vatrogasno sedište!

- lakrdijaški govor u protiv-smislu:

Činim ti dobro: / Ljutiš se?
(pa normalno da se ne ljutim!);

- ili poslovice, uzrečice, savremene misli veoma upotrebljene:

Lenjivac / Najviše trči
Hajdemo da radimo / Daj Bože, da ne radimo!
Gluvi pas / U lovu
Uhvati slepca / I vadi mu oči
Dvojica se svađaju / Treći dobija
Neka i jednog vuka / Ugrizen od ovce!
Ti piješ njega / A on pije tebe
Ako dobro vežeš / Lako odvežeš
[I. C. Hintesku, „Rumunske poslovice", Izd. „Facala", Temišvar, 1985]

(obrnute interpretacije):

- i engleska poslovica:

Čaša je polupuna / Ili poluprazna

dakle svaka star je i pozitivna i negativna, zavisno od toga iz kog ugla se posmatra - princip kojim su se koristili i propagandisti:

- od povećih naslova u novinama (ili čak knjiga u knjižarama) koje, ukoliko sadrže i paradokse, postaju podstrekačke, šokantne prilikom čitanja

- u fudbalu čak, kada trener daje savete igračima:

Najbolja odbrana / Jeste napad -

bez da bude paradoks, već taktika, realnost;

- nastavljajući Murfijeve Američke zakone gorkog humora:

Verovatnoća, da će kriška hleba pasti na tepih sa stranom namazanom pekmezom veća je nego sa nenamazanom stranom (!)

- i u matematici postoji nekako paradoksalno (pa ipak neparadoksalno!) *Sup inf* (M) i dublet *Inf sup* (M).

Što znači *najveći iz redova najmanjih*, odnosno *najmanji iz redova najvećih*. Cool, isn't it?

- ili „Pesme Pijanca":

Od pijane / birtije dolazim.
Idem ogradom / Držim se za drum.
I prijatelj sam / Sa dušmanima!

- i poluparadoksistička tercina:

Ko zna nešto da napravi, praviće.
Ko ne zna, učiće od drugih kako da napravi!
A ko ne zna ni da pravi ni da uči druge, rukovodi!!

- za vreme diktature u Rumuniji:

Čl. 1. Šef je u pravu.

Čl. 2. Šef je uvek u pravu.

Čl. 3. Kada šef nije u pravu, primenjuju se članovi 1 ili 2;

- ili od tiho ispričanih viceva, nekada na ćoškovima:

ERA ČAUŠESKU

Pesimista: Lošije od ovoga nije moguće...

Optimista: Da znaš da je moguće (!)

(i zaista, period tranzicije pokazuje se još grubljim)

- i „čuvene" narodne izreke sa veoma ... plastičnom logikom!

VRHUNAC GLUPOSTI:

Da veruješ da ti je tašta

Devojka

ili

VRHUNAC PLIVANJA:

Jednom rukom da plivaš

Drugom da pomeraš noge (!)

ili

VRHUNAC KOKOŠKE:

Kokoška ima podjednako paralelne noge.

Naročito levu (!!)

(drugi red stavlja tačku na svemu).

I još mnoge, u oku lektora ili uvetu slušaoca.

Tipovi Paradoksističkog Dvostiha

1 - **parafraziranje klišea:**
„Pogodan čovek / na pogodnom mestu" = PRESTUPNIK;

2 - **parodiranje:**
narodna izreka <Govoriš o vuku / A vuk na vratima>
supstitucijom postaje ironična
„Govoriš o vuku / A *svinja* na vratima (!)" = KOINCIDENCIJA;

3 - **obrnute formule:**
„Svaki izuzetak / Dopušta pravila"
(umesto Svako pravilo / dopušta izuzetak);

4 - **dupla negacija**, koja znači afirmaciju:
„Rat / Protiv rata" = MIR;

5 - ili **duplu afirmaciju**, koja znači negaciju, čudno zar ne?
„Osveštanje / Svetaca" = HIROTONISANJE;
odnosno i sveci imaju svoje grehe!... dakle nisu baš tako sveci;

6 - **patvorena (izvrnuta) putanja:**
„Sa jednim staklenim okom / A drugim mačijim okom" = MOTOCIKL;
(pomisliš neko biće, kad tamo je...)

7 - **hiperboločni** (preterani):
„Od četvoro zaposlenih / Petoro su šefovi"
= BIROKRATIJA;

8 - **sa promenljivom nijansom prema naslovu:**
„Bila je nevina / Dva puta" =
a) ozbiljno (biblijski): DEVICA MARIJA;
b) ili u podsmehu: PROSTITUISANA;

9 - **epigramski**
OPSEDNUT SASTANČENJEM
„Nema drugog izbora već da održi sastanak / Sam sa sobom";

10 - **pseudo-paradoksistički:**
„Krivi / Nekrivi" = PROSTODUŠNI
„Motivacija / Nemotivacija" =
ALJKAVOST;

11 - **tautologija:**
„S one strane / Od one strane" = U EKSTREMNOJ DALJINI
„Grad / Gradova" = METROPOLA
„Dublje / Od dubljeg" = U DUBINI
„Koliko su nam prijatelji / Prijatelji" =
BUDNOST;

12 - **razvučeni:**
„Idemo / Ili više ne stojimo?" = KUDA
„Šta radiš: spavaš, / Ili se nisi probudio"
= POSPANOST;

13 - zasnovani na **pleonazmima:**
„Izmišlja nešto / Već izmišljeno" =
PLAGIJATOR

14 - ili na **anti-pleonazama:**
PUTNICI: „Pomeramo se / Unazad":

15 - **zamena atributa u sintagmama:**
<Ćopav na jednu nogu>, što jeste trivijalna sintagma, zamenom, postaje:
„Ćorav / Na jednu nogu" = PAKOSNIK
(i tako dobija interesantniji aspekt);

16 - **zamena dodatka u sintagmama**
[pledirajući za metaforički nonsens (ne absurdan), preuveličavajući sitagmu u pravcu nadrealizma]:
<Čarapama cepa pete>, što je zajednički izraz, zamenom postaje:
„Čarapama cepa / Zadnjicu" = PODERAN
(što je žovijalnije);

17 - **promena delova celine:**
<Ne turaj ruku / gde ti ne kuva lonac> ima varijante
„Ne turaj lonac / Gde ti kuva ruka:,
ili
„Ne kuvaj lonac / Gde ne turaš ruku" =
POKUŠAJ;
Koje su „originalne" forme promenjenih izraza:

„Čekić / Hvali svoga ciganina"
„Oko do oka / Ne vadi gavrana"
„Udri konja / Koliko je željezno"
„Mačka sa miševima / Ne vata zvono"
„Dobar pas / U mešini od sira"
„Iza vojnika / Mnogi se ratovi pokazuju"
„Ne cepaj / jer ćeš se izdužiti"
„Trupac ne odskače daleko / od ivera"
Pronađite odgovarajuće naslove za svaki navedeni paradoksistički dvostih;

18 - **negacija klišea** (ali da stvara antiteze):
<Uzmi /što ti se daje> postaje
„Uzmi / Što ti se ne daje" =
NEKONFORMISTA
<Pusti me / Da te pustim> postaje
„Pusti me / Da te ne pustim" =
OSVETNIČKI
analogno
„Gluv čuje / Ali ne povezije" =
KONFUZIJA;

19 - **antonimizacija (imenička, pridevska itd.)**:
<Slatko kao / med> postaje
„Slatko kao / Žuč" = BITTER - i
„Gorko kao / Šećer" = SIRUP
OD ŠEĆERA;

20 - **bajke u dvosmislu:**
IMAO SAM JEDNU DEVOJKU TAKO LEPUUU... //
„Nju si mogao gledati / A sunce nikako"!
(<sunce> i <nju> su intervencije);

21 - **promena gramatičke kategorije (čuvajući harmoniju supstitucije):**
U NUŽDI // „Dobar prijatelj / Teško se prepoznaje"
ili obratno
TEŠKO // „Dobar prijatelj / U nuždi se prepoznaje";

22 - **u epistolarnom ili kolokvijalnom stilu:**
GOSPON' UČITELJU, //
„Dete zna da čita / Ali ne poznaje slova"
(primećujete aberaciju);

23 - **zagonetni:**
„Gleda u tebe / a ne vidi te" = (Ko?
KRTICA, jer nema oči; ili SLEPAC);

24 - **metaforični:**
„Lukavo se kupam u svetlu / Noći sa srebrnim pramenovima" = LJUBAV;

25 - **filozofski:**
PERSIFAL (Grk): „Nije znao / Da zna";

26 - **dvostihovi - prevodi:**
VOLENS NOLENS = „Hteo / Ne hteo";

27 - **drugi su naučne definicije:**
„Superiorna forma / Inferiornih bića" = AMEBA;

28 - **homonimske igre (u vidu rebusa):**
„Veći od / Mora" = OKEAN;
(na rumunskom „Mai **mare** decât / **Mare**", pri čemu **mare** kao pridev znači *velik, golem, krupan* a **Mare** u ženskom rodu = *more*, obj. prev.);

29 - **dualni distihovi:**
„Nauka religije / Ili religija nauka" = TEOLOGIJA;

30 - **poema kolaž, paradoksistički:**
Snažne slike isečene iz štampe ili preuzete iz mas medija, izopačene u neslozi jedna sa drugom [knjiga u pripremi];

31 - **poema polu-kolaž:**
kolaž + originalni deo u kontradikciji [u pripremi];

32 - **većina dvostihova se mogu generalizovati:**
„Da vidiš / Šta drugi ne vide" = PRONICLJIVOST (I)
„Da čuješ / Šta drugi ne čuju" = PRONICLJIVOST (II)
analogno POD ZNAKOM PITANJA:

„Koliko je slobodna / Slobodna štampa? u čemu <slobodna> i <štampa> mogu biti zamenjeni sa odgovarajućim {atributom} ili {subjektom};

33 - uhaćeni dvostih **u formulama stvaranja**:

<**I(N)**> imenica u nominativu,
<**I(G)**> imenica u genitivu,
<**I/P**> pridevska imenica,
<**P**> jedan pridev,
<**GI**> glagol,
<**PriI**> prilog,
<**PriI/P**> pridevski prilog,
<**G/I**> glagolska imenica
<**Non-I**> antinom imenice I
<**Non-P**> antinom prideva P
<**Non-PriI**> antimon priloga Pril.,
<**Non-G**> negacija glagola G,
{plus posredničke partikule (rečenice, veznike itd.) u zavisnosti od slučaja}
Evo nekoliko kategorija:

a) <**I(N)**> / <**I(G)**>
„Kritika / Kritike" = TUMAČENJE

b) <**I**> / <**P**>
„Jedan slučaj / Slučajan" = NEUGODAN DOŽIVLJAJ;

c) <**I**> / <**Non-I**>
„Svaka poznata / Ima jednu nepoznatu" = JEDNAČINA

d) <**G**> / <**Non-G/I**>
„Predstavlja / Nepredstavljenog" = ZAGONETAN
ili obrnuto:
e) <**Pril**> / <**Non-Pril/P**>
„Ozbiljan u / Neozbiljnosti" = SMEŠAN
„Na ozbiljan način / On je neozbiljan tip" = KAPRICIOZAN
f) formule koje će osmisliti aktivni čitalac (ne pasivni) ...? ...? ...?

34 - **parovi dualnih dvostihova**
definišući isti pojam (iz naslova):
„Melodija / Anarhična" = DŽEZ (I) - i
„Anarhična / Melodija „ = DŽEZ (II)
ili različiti pojmovi:
„Profesionalac / Amater" = DILETANT
„Amater / Profesionalac" = PASIONIRAN;

35 - **dupli paradoks:**
„Anarhična melodija / Ili melodična anarhija" = DŽEZ
„Smisao ima jedan nonsens / a nonsens ima jedan smisao" = SUŠTINA PARADOKSIZMA
(ponekad se dobija kombinacijom dva dualna dvostiha);

36 - **dupli polu-paradoks:**
„Poznati geolog među fizičarima,

i fizičar među geolozima" = GEOFIZIČAR (ponekad se dobija kombinacijom dva polu-paradoksistička dvostiha).

*

U odgovoru prema svetu, književni pravci su neka vrsta forme i re-forme na kraju ovog Drugog Milenijuma nauke i tehnike, kada smo svedoci elektronske revolucije, informativne revolucije *world wide web* <Internet>,

kada je poezija zamrla.

Dakle, poezija nije zamrla - već treba osmisliti nove formule istraživanja.

A ovo nije nonsens, već smisao lirskog prilagođavanja na antilirici, u trenutku kada je umetnost - non-umetnost...

Uvodeći vrstu *poezije sa fiksnom formom*, novu, neizdanu do sada, paradoksizam, svojim lukavstvom iznuđuje novi model (star koliko i svet!) predstavljanja.

S obzirom na to da je časopis za književnost, umetnost i kulturu „LUMINA" koji izlazi na rumunskom jeziku u Jugoslaviji i da je to časopis sa najdužom tradicijom u svetu van granica Rumunije, među prvim prihvatio i poklonio pa-

žnju svetskom paradoksističkom pokretu - poverio sam sabratu, pesniku Joanu Babi da sačini izbor i prevod sa rumunskog na srpski jezik ovih tipičnih i klasičnih p-a-r-a-d-o-k-s-i-s-t-i-č-k-i-h d-v-o-s-t-i-h-o-v-a koje sam sakupljo i obradio u poslednjoj deceniji ovog 20-tog veka. Ovim gestom iskazujem svoje poštovanje ne samo prema „Kolekciji Lumina" koja je već poznata i cenjena u svetu umetnosti, već i prema srpskom narodu kojem sam se oduvek divio, a naročito pred kraj ovog rastrgnutog veka.

Prof. Florentin Smarandache
University of New Mexixo
200 College Road
Gallup, NM 87301, U.S.A.

Tel. i Poruke: (505) 726-8194 (stan)
(505) 863-7647 (kabinet)

Fax: (505) 863-7532 (attn. Dr. Smarandache)

E-maill: smarand@unm.edu

SILVIA

PERPETUUM MOBILE
U jednoj stabilnoj
Nestabilnosti

REŠENJE
Rešeno je:
„Ne može"

ATEISTA
Religiozan
U svom bezbožništvu

JEDNAČINA
Svaka poznata
Ima jednu nepoznatu

BAKSUZ
Ako nešto poželim
Sigurno će se desiti suprotno

HARAČ
Odakle nemaš
Otuda daješ

ZAKON KOMPENZACIJE
Ko gubi danas
Dobiće sutra

NEZVANI GOST
Pozvan
Nepozvan

NOSTALGIJA
Slatko
Gorkog ukusa

EUFORIJA
Piće te uspavljuje
Razbuđuje te na drugom svetu

LENŠTINA
Kada se probudi
Legne na drugo uvo

ILUZIJA
Jadni slepac
Bar san da vidi

INDOKTRINISAN
Od malih nogu mu se uliva u glavu
Da on nema glavu

SRAMAN
Daje reč
Da nije čovek od reči

EMOCIJA
Srce mi stalo
Kucajući tako jako

METAK
Vruć predmet
Koji te ostavlja hladnim

BEZ IDENTITETA
Jesam to
Što nisam

GROZNICA
Vrela žeravica
Koja te ispunjava jezom

UTOPIJA
Veličanstveni
Slomljeni snovi

AUTOPORTRET
Ne izgledam
Što zapravo izgledam

DEMAGOG
Busa se pesnicom u grudi
A ni prst ne pomera

PATRIOTSKI RAD
Dobrovoljac je -
Prinudno

VOLENS NOLENS
Hteti
Ne hteti

AMBICIOZAN
Imam potrebu za neuspehom
Za buduće uspehe

DALEKI ISTOK
Na istoku
Od istoka

ANTARTIK
Na jugu
Juga

EKVADOR (I)
Na severu
Juga

EKVADOR (II)
Na jugu
Severa

ŽENIDBA
Prosio devojci ruku
Jer su mu se svidele noge

TEORIJA ŠIBICE
Zašto drvce ima fosfor na tom kraju
A ne na suprotnom?

PRESTUPNIK
Pogodan čovek
Na nepogodnom mestu

KOINCIDENCIJA
Govoriš o vuku
A svinja na vratima (!)

ZATVOR
Sediš zatvoren
A misliš slobodno

MAGLA
Vidi se
Da se ne vidi

IDEAL
Da obuhvatiš
Beskrajnost

PERFIDNOST
Čast
Nečasnima!

ZELENAŠ
Jednom rukom daje
Dvema uzima

TABU
Hajde da razgovaramo:
O čemu nije dozvoljeno da razgovaramo?

DEMOKRATIJA
Da zabranimo
Zabranjeno

PRKOS
Da radimo
Što ne treba raditi

NESVESTICA
Vrti se kuća sa mnom
A ne pomera se s mesta

DAĆA
Snela mu kokoška u šubari
A on gologlav

SIROMAŠTVO
Staviš jednu zakrpu
Cepa se druga

SMEŠNO
Ozbiljan u
Svojoj neozbiljnosti

OBAZRIVOST
Sačuvaj me Bože, od prijatelja
Od neprijatelja se čuvam sam!

BDENJE
Budi spreman da očekuješ
Ono što ne očekuješ

EKSER NA EKSER
Kradljivac se plaši
Da će biti pokraden

BUDNOST
Koliko su nam prijatelji
Prijatelji?

REDOSLED
Organizovan niz
Haosa

POSPANOST (I)
Šta radiš: spavaš,
Ili se nisi probudio?

POSPANOST (II)
Pošto si me probudio
Ostavi me da spavam!

AMERIČKI EMIGRANTI
Govore neki engleskiii
Da ih bole... ruke!

POTEŠKOĆA
Podrazumeva se
Da se ne podrazumeva

HEROIZAM
Jadna smrt
Besmrtna

PREPORUKA
Predstavljam vam jednu gospođu
Koju ne poznajem

KNJIŽEVNA KRITIKA
Dobar roman.
Loše napisan

VOJNA STRATEGIJA
Kako da organizujemo
Dezorganizaciju neprijatelja

SASTANAK
Svako uzima reč
Kada nije na redu

GEOFIZIČAR
Poznati geolog među fizičarima
I fizičar među geolozima

KOMPLEMENTARNO
Pamti sve
Što nije za pamćenje

UMETNIK
Tek posle smrti postaje
Besmrtan

IMAO JE TAKO LEPU DEVOJKU...
Nju si mogao gledati
A sunce nikako!

BITTER
Slatko kao
Žuč

FANTASTIČNO
Uobičajen
Sa neobičnim

NEKONFORMISTA
Dobiješ
Što ti se ne daje

OSVETNIČKI
Pusti me
Da te ne pustim

KONFUZIJA
Gluv čuje.
Ali ne povezuje

POKUŠAJ
Ne kuvaj lonac
Gde ne turaš ruku

GOSPON UČITELJU
Dete zna da čita
Ali ne poznaje slova

IZVIĐAČ
Traži
Što nije izgubio

HAOS
Ustrojstvo
U neredu

VARVARI
Podižu
Ruine

U KOMI
Život
Bez života

AUTOCENZURA
Dozvolite mi
Da nemam dozvolu

KUDA
Idemo.
Ili nećemo više stati?

PRIVIĐENJE
Ne sve što se događa
Uistinu se događa

SUŠTINA
Ono što ostaje
Pošto nije ostalo ništa

KONTRADIKTORNO
Toliko je istinito.
Da izgleda lažno!

HEGELOVSKI
Zatvoren sistem
Koji se otvara

UZROK I EFEKAT
Idemo
Da bi imali odakle da se vratimo

VEROVATNOĆA
Moglo bi
Da se ne može

APSURDNOST
Normalnost stanja
Nenormalnog

RETRO MODA
- Šta ima novo?
- Staro...

SENKA
Mračna mrlja
Svetla

RAT
Borićemo se neprekidno
Za održavanje mira

STIH
Moja subjektivnost
Objektivna

KANT
Što je više shvaćen
Postaje neshvaćeniji

MANEKEN
Njegovo prirodno stanje
Jeste veštačko

PIRKANJE
Slušam lišće okačeno o ram
I njihovu borbu da se otkače

OLUJA
Vetrić naduvava nozdrve
U valovima se izduvava

BRUSAČ
Uči
U gluposti

TEOLOGIJA
Nauka religije
Ili religija nauke

GLUP
Uči prema dvema knjigama
A ne zna ni po jednoj

ĐAVO
I pakao ima
Svog boga

TAUTOLOGIJA
Zar nije tako
Da tako jeste?

FUTUROLOGIJA
Budućnost postoji
U onome što ne postoji

KONFUZIJA
Jasno je
Da je po sredi nejasna stvar

ISTRAŽIVANJE
Da tražiš
I tamo gde ne možeš pronaći

STANICA
Mesto svačije
I ničije

ISTORIJA
Priča
Naučna

PARADOKSIZAM
Avangarda
Koja je postala tradicionalna

TAKO - I TAKO
Možda nisam čuo
A možda sam čuo

ZAKON NEUTEHE (I)
Svaki dobitak
Implicira gubitak

ZAKON NEUTEHE (II)
Dobitak na jednoj strani
Znači gubitak na drugoj

ČUDO
Objašnjava
Neobjašnjivo

PEDANTAN
Misli
I kad ne misli

IZDAJNIK
Ovaj nas prodaje
Besplatno!

KVALITET
Malo više znači
Malo manje

IGRA SA NULA IZNOSOM
Kada gube jedni
Dobijaju ostali

BOMBA
Konstrukcija
Razaranja

TEORIJA APROKSIMACIJE
Greška
Tačna

KOMOTAN
Učinio je napor
Da se ne napreže

PRISTRASNA PRESUDA
Pravda
Nepravedna

PESNICI!
Budite srećni!
Zbog svoje nesreće

OPOZICIJA
Uspeh jednih znači
Neuspeh drugih

MODA
Obući kostim
Koji nemaš

VEČNOST
Trenutak traje
Jedan vek

BELO
Boja
Bezbojna

DON ŽUAN
Sa jednom ženom na levu, jednom na desnu.
I drugom na drugoj nozi

DARVINIZAM
Prilagođavanje, da bi preživeo,
U uslovima neprilagodljivosti

RETROGRADAN
Napreduje
Unazad

AUTOUNIŠTENJE
Neprijatelj čovečanstva
Jeste čovek

IDEALNO
Svako teži ka
Onome što nema

U ŠTRAJKU GLAĐU
Jede
Pečena strpljenja

MEŠANAC
Crnac
Malo belji

ŽIVOT
Rodiš se
Da bi umro

RECENZIJA
Kritika
Bez kritike

ANTIPATIČAN
Ni na svojoj sahrani
Da ga ne vidim!

ZEVALO
Kaže sve
Što nema da kaže

PERFIDNO POLITIKANTSTVO
U ime ljudskih prava
Krši ljudska prava

NEODLUČAN
Bori se
Sam sa sobom

ZBRKA
Organizovanost
Neorganizovana

GRADONAČELNIK
Bog
Lokalni

RELATIVNOST (I)
U svakoj istini
Klija jedna laž

RELATIVNOST (II)
Svaka laž
Sadrži košticu istine

RELATIVNOST (III)
Deo od istine
Laži

RELATIVNOST (IV)
Deo laži
Iz istine

SPOMENICI
Vajari unesu mnogo duše
U kamen, u drvo

GENIJALNOST
Pravi umetnik treba da stvori
Nestvoreno

MIR
Rat
Protiv rata

ISTORIJA
Unapred
Će misliti unazad

HOMER (I)
Video je bez očiju
Što drugi ne vide očima

HOMER (II)
Slepac
Sa ogromnom vizijom

KONZERVATIVIZAM
Tendencija
Protiv tendencije

LENJ
Umoran
Od previše sedenja

PREPISIVANJE
Autentično
Neautentično

ČESTITOST
Najbolja laž
Je istina

POD ZNAKOM PITANJA (I)
Koliko je slobodna
Slobodna štampa?

POD ZNAKOM PITANJA (II)
Koliko je demokratsko
Takozvano *demokratsko* društvo?

BUMERANG
Kada odlazi
Zapravo dolazi

DIKTATURA
Komedija
Tragična

VINO
Njegova mladost raste
Po meri starenja

GLUMAC
Pretvara se
Da se ne pretvara

MIKROKOSMOS
Mali
Veliki beskraj

DEKADENCIJA
Bilo je bolje
Kada je bilo lošije

PREPREKA
Svako dobro
Počinje rđavim

CIKLIČNO
Završava se
Da bi počelo

NEBESKI SVOD
Ograničenost
Neograničena

ODLAZI ODAVDE!
Ili odlaziš
Ili više ne dolaziš

VATRA
Gori
Od nestrpljenja da se gasi

LETARGIJA
Eh, život!
Jeste smrtan

MOLBA
Ne budite zli.
Dobri ljudi!

PERFIDAN
Laže
Toliko iskreno

GOSPODE!
Poklonio si nam svetlost
Da bi je uzeo?

KLETVA
Dabogda na ulazu imao
Tri automobila: policiju, hitnu pomoć
i vatrogasce!

BOJKOT
Stabilna
Destabilizacija

ŠPIJUNI
Oni koji su sa nama
Protiv nas

AMNEZIJA
Memorija
Bez memorije

ROMANSA (I)
Veselje
Tužno

ROMANSA (II)
Tuga
Vesela

NEPOTČINJEN
Pobeđen
Ali ipak, nepobeđen

POTČINJEN
Nepobeđen
Ali, ipak, pobeđen

FORMULA
Nije tako jednostavna
Koliko je komplikovana

ENIGMA
Objašnjivo
Neobjašnjivo

KAPRIC
Potreba
Za kojom nemaš potrebu

PROTIVNIK
Pomaže ti
Da pogrešiš

NADA
Kada te duša boli
Od radosti

UTRNULOST
Imam senzaciju -
Da nemam nikakvu senzaciju

SRODAN
Isti
A različit

DUPLICITET
Živimo više života
U jednom jedinom ž-i-v-o-t-u

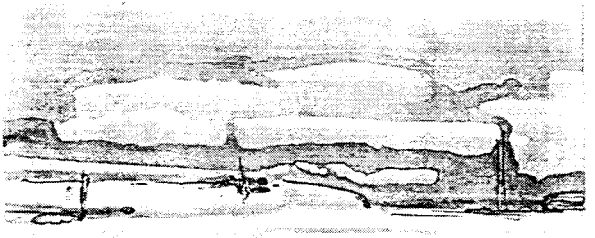

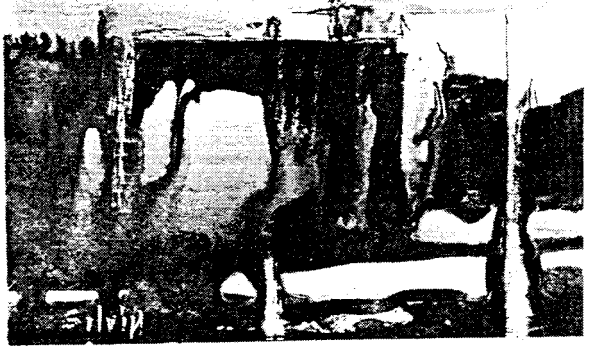

ZAKONI PARADOKSIZMA*

1) Svaki fenomen ima neko značenje
I neko neznačenje

2) Svaka stvar ima neku vrednost
I neki besmisao

3) Smisao
Ima nekog nonsensa

4) Nonsens
Ima nekog smisla

5) PARADOKS 1
Sve je „a"
Čak i „Non-a"!

---

*U matematici ovi zakoni su nazvani ***Paradoksi Smarandache***

6) PARADOKS 2
Sve je „Non-a"
Čak i „a"!

7) PARADOKS 3
Ništa nije „a",
Čak ni „a"!
[Ova tri paradoksa su ekvivalentna]

Supstitucijom „a" sa odgovarajućim atributom, i evidentno, „Non-a" sa njegovim antonimom, dobijaju se interesantni pojedinačni primeri:

Sve je moguće, / Čak i nemoguće!
[= deviza paradoksizma]
Svi su odsutni, / Čak i prisutni!
[= niko ne posvećuje pažnju događaju]
Sve je relativno, / Čak i Teorija Relativiteta
[i zaista, otkriva se da brzina svetlosti više nije nikakva prepreka u svemiru, dakle Anštajn se prevario]
Ništa nije savršeno / Čak ni savršenstvo!

KRAJNJI POKUŠAJ

Dok sam čitala ove stihove, po glavi mi se sve vreme motao vic: Tri dame stižu na onaj svet, pred Svetog Petra. Na pitanje koliko puta je prevarila muža prva dama odgovara, iskreno, pet-šest. Petar je pretvori u roza labudicu. Druga dama kaže dva ili tri puta i on je pretvara u plavu labudicu. Treća dama ponosno odgovara da nikada nije prevarila muža. Sveti Petar joj daje bela krila. „O, jesam li ja to bela labudica?". Ne, reče Sveti Petar – Ti si – guska!"

Kakav tragičan paradoks!

Sledeći potom uputstvo gospodina Smarandakea pokušala sam da sačinim nekoliko paradoksističkih stihova:

JABUKA
Rajska
paklena voćka

APSOLUTNO
Crna krava
belo mleko daje

POLITIKA
Nema ulja
a prilično je klizavo

STANICA
Dolaze
odlaze

LJUBAV
Nesanica
puna snova

PRIJATELJSKI SUSRET
Dobro izgledaš
Koje lekove trošiš?

Zaključujem da zapravo sve naizgled besmisleno ima smisla. Lepo sam se zabavila, a gospodinu Smarandakeu zahvaljujem za divne ideje i preporuke koje su možda TEŠKO SHVATLJIVE, ALI LAKO RAZUMLJIVE.

Novi Sad,
5. septembar 2000. **BOGDANKA PETROVIĆ**

NIU „LIBERTATEA"
Ž. Zrenjanina 7, 26000 PANČEVO

Lumina

ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST,
UMETNOST I KULTURU
Edicija ***P***
Br. 2, 2000

FLORENTIN SMARANDAKE
PARADOKSISTIČKI DVOSTIHOVI

Glavni i odgovorni urednik
JOAN BABA

Referent i lektor
BOGDANKA PETROVIĆ

Priprema: LASER STUDIO, Novi Sad

Štampa: KriMel, Budisava

YU ISSN - 0350 - 4147

SADRŽAJ

Reč unapred i unazad
(četvrti *Manifest Paradoksizma*) 5

Teorija Paradoksističkog Dvostiha 5
- Stvaranje Dvostiha 5
- Karakteristike 6
- Istorijske konsiderente, razmatranja, obziri, razlozi, uvažavanja 9
- Tipovi Paradoksističkog Dvostiha 16

Paradoksistički Dvostihovi 27

Zakoni Paradoksizma 65

Bogdanka Petrović - Krajnji pokušaj 67

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

859 . 0–14

SMARANDAKE, Florentin

Paradoksistički dvostihovi / Florentin Smarandake : izbor i prevod sa rumunskog jezika Joan Baba : [ilustracije Silvija Mandreš-Ćinć] . – Pančevo : Libertatea, 2000 (Budisava : KriMel) . – 68 str , : ilustr. ; 15 cm. – (Kolekcija Lumina. Edicija P ; br. 2, 2000)

Krajnji pokušaj / Bogdanka Petrović: str. 67-68. – Slika autora i beleškao autoru i delu na koricama.